

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертацію Лозової Ольги Юріївни

«Організаційно-економічний механізм державного регулювання у сфері культури», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Культура охоплює широкий і різноманітний світ явищ. Сучасна наука налічує сотні, істотно відмінних один від одного, визначень поняття «культура». Позначення меж поширення терміну «культура» у край важливі для вибору правильної державної культурної політики.

Збалансована державна політика повинна перетворити область культури на добре організований і прогресивний сектор державної економіки. Досягнення цієї мети неможливе без чіткого визначення, передусім на рівні цілей і пріоритетів культурною політики і забезпечення цієї політики шляхом створення правових організаційних і економічних умов функціонування і розвитку культури в суспільстві.

Усе це стало причиною вибору теми дисертаційного дослідження і зумовило його актуальність для теорії і практики вдосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання у сфері культури на сучасному етапі.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розроблялася Національним університетом цивільного захисту України. Конкретно дисертантом проаналізовано заходи удосконалення організаційно-економічного механізму

державного регулювання у сфері культури.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними. Обґрунтованість представлених здобувачкою наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих актів України, вітчизняних і зарубіжних публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення теорії державного управління, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених із питань державного управління в Україні.

Ознайомившись з дисертацією Лозової Ольги Юріївни, зазначимо, що робота відрізняється змістовністю, логічною побудовою викладення матеріалу, комплексним розкриттям досліджуваної проблеми. Завдяки цьому авторка досягла поставленої перед собою мети дослідження.

Перейдемо до змісту дисертаційної роботи.

Після вступу, який написано в повній відповідності до вимог МОН України, дисертантка перший розділ присвятила характеристиці специфіки культури як об'єкту державного регулювання та визначенню динаміки розвитку державного регулювання у сфері культури та напрямам і методам державного регулювання сфери культури на сучасному етапі.

У другому розділі – *Аналіз державного механізму організаційно-економічного регулювання у сфері культури* – систематизовано зарубіжний досвід організації державного регулювання і підтримки культури, визначено оцінку організаційно-економічного механізму і практики формування витрат державного бюджету на культуру, проаналізовано напрями діяльності державних установ культури та мистецтва.

Логічно завершує дисертаційне дослідження третій розділ *Удосконалення системи державного регулювання у сфері культури* – де автором обґрунтовано концептуальний підхід до формування витрат державного

бюджету на фінансування організацій культури державного значення, визначено напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму програмного підходу в державному регулюванні у сфері культури, окреслено стратегічні напрями формування додаткових джерел фінансування витрат у сфері культури.

Розділи власних досліджень адекватно розкривають поставлені задачі, що містять посилання на власні публікації.

Новизна наукових положень дисертаційного дослідження Лозової Ольги Юріївни полягає у вирішенні наукового завдання щодо розвитку теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання у сфері культури.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну можна відзначити те, що: вперше обґрунтовані і сформульовані шляхи вдосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання в області культури через подолання роз'єднаності органів державної влади, здійснюючих регулювання та створення консультативних органів для делегування права відбору проектів і програм і ухвалення рішень з їхнього фінансуванню і формування витрат державного бюджету, призначених на фінансування поточних і капітальних витрат організацій культури, розвиток програмного підходу в державному регулюванні у сфері культури.

Було удосконалено концептуальний підхід до формування витрат бюджету на зміст підвідомчих організацій і розвиток їх матеріально-технічної бази, що носить цільовий, фактично програмний, науково і економічно обґрунтований характер, зводячи до мінімуму суб'єктивність і недостатню обґрунтованість при розподілі засобів бюджету, і дозволить більше обґрунтовано аргументувати об'єми фінансування, необхідні для забезпечення культурної діяльності, при щорічному і довгостроковому формуванні витрат, та систематизацію зарубіжного досвіду організації державного регулювання і підтримки культури, що відрізняється синергетичною єдністю інституційного (зовнішньо притаманного, об'єктивного), комунікаційного та ціннісного (внутрішньо необхідного, суб'єктивного) рівнів та передбачає доопрацювання чинної

нормативно-правової бази, інституалізацію розвитку культури й оновлення соціально-психологічних, медіа-комунікаційних та мотиваційних технологій формування нового культурного середовища в державі.

В дисертації набуло подальшого розвитку: ціннісно-орієнтований підхід до модернізації державного регулювання щодо розвитку культури в Українській державі, шляхом обґрунтування ціннісної складової культури, як системоутворюючої, що передбачає в системі державних заходів її реалізації врахування, широкого спектру державних засобів та мотиваційного інструментарію щодо формування культури, та специфіки системи цінностей організації, правил і очікувань, які впливають на формування ціннісної складової культури, та наукове обґрунтування і передбачування державного регулювання в галузях інфраструктури, що припускає здійснення соціальної стандартизації і нормативного розрахунку бюджетної потреби з усіх видів послуг, застосування нормативів фінансових витрат на надання державних або муніципальних послуг, яке не може вирішити усі проблеми планування у сфері культури, особливо на державному рівні, коли йдеться, по-перше, про унікальні установи культури і мистецтва, що є предметом нашої національної гордості і мають світове значення, а по-друге, про державну підтримку нових напрямів в культурній діяльності.

Наукові положення, розроблені дисертантом, базуються на використанні відповідних методів наукових досліджень та використанні фундаментальних положень економічної теорії та теорії державного управління, інших наук, що також підтверджує достовірність та обґрунтованість наукових положень представлених в дисертації.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових

працях, у тому числі – 5 статтях в наукових фахових виданнях, із них 1 стаття – в зарубіжному виданні, 6 – тез конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 3, 97 др.арк.. У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації

Дисертація та автореферат оформлені згідно з існуючими вимогами . Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий.

Зміст автореферату повністю ідентичний основним положенням дисертації. В цілому дисертаційна робота та автореферат, написані літературною українською мовою, легко читаються і сприймається.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури; в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад удосконалення організаційно-економічного механізму державного регулювання у сфері культури.

Теоретичні рекомендації та напрацювання, викладені в дисертації, використовуються в роботі Новомосковської державної військової адміністрації Дніпропетровської області (довідка про впровадження №5572/0/538-24 від 04.09.24)

Практичний доробок дисертаційного дослідження включено в роботу Управління культури, туризму, національностей і релігій Дніпропетровської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження №421/0\14-24 від 11.06.2024). Також ідеї та висновки дисертаційного дослідження застосовуються в навчальному процесі Комунального закладу вищої освіти "Дніпровська академія неперервної освіти" Дніпропетровської обласної ради"(Акт впровадження №350/1 від 17. 04.2024).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи виконане дослідження, вважаємо за доцільне висловити деякі зауваження і побажання:

1. Обґрунтовуючи актуальність обраної теми дослідження автор цілком слушно робить посилання на тих вчених, наукові доробки яких можуть бути використані на рівні теоретико-методологічного підґрунтя для розгляду даної проблематики, але разом з тим, автор не робить посилання після прізвища вченого на список використаних джерел, в якому на наше переконання, повинні бути роботи згаданого вченого.

2. У третьому розділі авторка зазначає першочергові кроки, за допомогою яких забезпечується напрями формування додаткових джерел фінансування витрат у сфері культури, але нажалі не зосередив своєї уваги за рахунок яких фінансових ресурсів або фінансових інструментів можливо це забезпечення.

3. В роботі бракує чіткого окреслення структурно-функціональних аспектів діяльності державних установ культури та мистецтва, хоча авторка аналізує їхню діяльність в п.п.2.3, але не доводить цей напрям до певних пропозицій в дисертаційній роботі.

4. До списку літератури дисертаційного дослідження не включено всіх опублікованих робіт автора.

5. В авторефераті дисертації наведена дуже обмежена кількість статистичних даних та графічних зображень.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Лозової Ольги Юріївни

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Лозової Ольги Юріївни «Організаційно-економічний механізм державного регулювання у сфері культури, відповідає вимогам МОН України, пунктів 9,10, 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що розв'язують конкретну наукову проблему, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидати наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,

В.О. Завідувача відділу проблем
державного управління та адміністративного права
Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України,
доктор наук з державного управління,
професор

Ярослав ЖОВНІРЧИК

